

वा० रा०

॥ ७७ ॥

ननु तद्वृत्तागमनेन तद्वचसाच कुशलावगतेः किंपुनर्दिष्टेत्यादितत्प्रश्नेनेतिशंकायां प्रश्नाशयंदर्शयति ॥ कुशलीयदीति ॥ यदि कुशली त्वया कथ्यते तदा मत्कृते सागर मेखलां महीं किन्नु नदहतीत्यर्थः ॥ १३ ॥ ननु केवलं महीमेवेति किमुच्यते इत्याशये पक्षांतरमथवेति ॥ तथाशक्तिमंतौ यदि तर्हि किमिति तूष्णीं तिष्ठतस्तत्राह ॥ ममेवेति दुःखानां दुःखहेतुपापानां विपर्ययोनाशोनाद्यापि संवृत्तइत्यर्थः ॥ १४ ॥ मम दुःखक्षयर्षत्करः अपितु तस्य सुखावस्थानमेव मृग्यमित्याशयेनाह ॥ कच्चिदिति ॥ उत्तराणि कार्याणि मद्विमोचनफलानि ॥ १५ ॥ नदीनोतसंभ्रांतइत्यनुषंगः ॥ पुरुषकार्याणि पुरुषकारान् ॥ १६ ॥ द्विविधं ॥ सौम्यासौम्यरूपप्रकारद्वयवत् ॥ त्रिविधोपायं ॥

कुशलीयदिकाकुस्थः किन्नु सागरमेखलां ॥ महीं दहति कोपेन युगांताग्निरिवोत्थितः ॥ १३ ॥ अथवाशक्तिमंतौ तौ सुराणामपि निग्रहे ॥ ममेव तु न दुःखानामस्ति मन्ये विपर्ययः ॥ १४ ॥ कच्चिन्न व्यथते रामः कच्चिन्न परितप्यते ॥ उत्तराणि च कार्याणि कुरुते पुरुषोत्तमः ॥ १५ ॥ कच्चिन्न दीनः संभ्रांतः कार्येषु च न मुत्यति ॥ कच्चिन्न पुरुषकार्याणि कुरुते नृपतेः सुतः ॥ १६ ॥ द्विविधं त्रिविधोपायमुपायमपि सेवते ॥ विजिगीषुः सुहृत्कच्चिन्मित्रेषु च परंतपः ॥ १७ ॥ कच्चिन्मित्राणि लभते मित्रैश्चाप्यभिगम्यते ॥ कच्चिन्कल्याणमित्रश्च मित्रैश्चापि पुरस्कृतः ॥ १८ ॥ कच्चिदाशास्ति देवानां प्रसादं पार्थिवात्मजः ॥ कच्चिन्न पुरुषकारं च दैवं च प्रतिपद्यते ॥ १९ ॥ कच्चिन्न विगतस्नेहो विवासान्मयिराधवः ॥ कच्चिन्मां व्यसनादस्मान्मोक्षयिष्यति राधवः ॥ २० ॥

धर्मार्थकामलक्षणत्रिविधपुरुषार्थानां प्राप्तिपायभूतमुपायं सामाद्युपायमपि सेवते कच्चिन् ॥ तथा मित्रेषु च विजिगीषुः सुहृत्कच्चिन् ॥ विजिगीषुः सुहृदिति बहुव्रीहिस्तत्पुरुषश्चेति कतकः ॥ सुहृत्परंतपो रामो विजिगीषुः सन् त्रिविधोपायं सामदानभेदरूपं उपायं दंडोपायं च मित्रेषु च चादमित्रेषु च ॥ द्विविधं यथा भवति तथा सेवते कच्चिन् ॥ मित्रेषु सामदाने ॥ अमित्रेषु भेददंडौचेत्येवं विभज्य प्रयुंक्ते कच्चिदित्यर्थइति तीर्थः ॥ १७ ॥ मित्राणि लभते स्वयत्नेनामित्रैश्च स्वयत्नतोभिगम्यते ॥ कल्याणमित्रः सौम्यमित्रः मित्रैः पुरस्कृतो बहुमतः कच्चिन् ॥ १८ ॥ आशास्ति ॥ आशास्ते प्रार्थयत इत्यर्थः ॥ १९ ॥ विवासाद्विदूरवासात् ॥ २० ॥

सु० का०

॥ ७७ ॥